

Factsheet:

Kindgericht horen in het straf- en vreemdelingenrecht

AANLEIDING

In strafrechtelijke en vreemdelingrechtelijke procedures zijn het verhoor (strafrecht) en gehoor (vreemdelingenrecht), hierna 'interviews', belangrijke momenten waarop kinderen hun verhaal vertellen. De wijze waarop kinderen worden ondervraagd in die juridische procedures, krijgt nog weinig aandacht. Voor een betrouwbare verklaring van een kind en om ervoor te zorgen dat het kind niet (onnodig) wordt belast of wordt beschadigd, moet rekening worden gehouden met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind. In strafrechtelijke en vreemdelingrechtelijke procedures is sprake van een spanningsveld tussen waarheidsvinding en bescherming van het kind, met name gedurende de eerste fase, waarin de interviews hoofdzakelijk plaatsvinden, van die procedures. Een kinderrechtelijke visie hierop is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat die interviews met voldoende waarborgen zijn omkleed, zodat kinderen hun verhaal in een kindvriendelijke setting goed kunnen vertellen. Daarbij moet rekening worden gehouden met wat het kind kan en nodig heeft. In deze factsheet wordt een eerste uitwerking gegeven van de gesignaleerde knelpunten binnen het strafrecht, bij zowel minderjarige verdachten als minderjarige slachtoffers, en binnen het vreemdelingenrecht.

FACT 1

Het recht om je mening te geven en serieus genomen te worden, is cruciaal voor de implementatie van alle kinderrechten. Het interview is een belangrijk moment waarop kinderen hun verhaal kunnen vertellen en dit moet op een kindvriendelijke wijze plaatsvinden.

"In de wachtcel voelde ik alleen pure adrenaline. Ik zat daar alleen. Niemand die met mij kwam praten. Het politiebureau is eigenlijk het heftigste, zeg maar. Ik zou liever een maand in een gevangenis willen zitten dan dat ik drie dagen in een politiecel zit."

Ervaring jongere, nu 23 jaar, toen een 17-jarige verdachte

Hart voor Kinderrechten

DEFENCE for CHILDREN

FACT 2:

- In 2019 zijn 17.261 (unieke) minderjarigen verdachten (12 – 17 jaar) verhoord.
- In 2019 hebben 25.650 verhoren met minderjarige verdachten (12 – 17 jaar) plaatsgevonden.
- In 2019 zijn 372 minderjarigen (0 – 18 jaar) als slachtoffer en 12.931 als getuige door de politie gehoord.
- Het aantal kinderen dat door de IND is gehoord binnen een asielprocedure is onbekend.

Kinderen worden op dit moment niet altijd op een kindvriendelijke manier ondervraagd in juridische procedures binnen het straf- en het vreemdelingenrecht. Wanneer onvoldoende rekening wordt gehouden met de specifieke eigenschappen en behoeften van kinderen, vergroot dit het risico op beschadiging door deelname aan de juridische procedure. Dat risico moet omlaag door een betere verankering van kinderrechtelijke normen, gericht op een kindvriendelijk verhoor. Verder moeten concrete handvatten beschikbaar zijn om deze normen te implementeren, niet alleen op papier maar ook in de praktijk.

“Aan de respondenten is gevraagd om een schatting te maken van het aantal uren per week dat de studio in gebruik is voor alle doelgroepen, dus zowel zeden- als niet-zedenslachtoffers en -getuigen. Voor de goede orde: het gaat hier om de fysieke ruimte van de studio. Van zes eenheden zijn gegevens ontvangen. Het komt erop neer dat de studio's gemiddeld voor 30 procent van de werkweek in gebruik zijn. Meestentijds staan ze dus leeg.” Bureau Beke, 2019

FACT 3

De belangen van het kind vormen de eerste overweging bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn, door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen (artikel 3 VN-Kinderrechtenverdrag). Het VN-Kinderrechtencomité beveelt aan dat indien mogelijk een multidisciplinair team van professionals wordt betrokken bij het onderzoek naar, en het bepalen van, de belangen van het kind.

“De onderzoekers vroegen niet hoe het met me ging of hoe ik me voelde. Ik werd niet op mijn gemak gesteld. De vragen die werden gesteld, waren anders dan ik tot nu toe had meegemaakt. Het verhoor was veel meer op mij persoonlijk gericht. Er werden allerlei vragen gesteld over mijn thuissituatie enzo. Ik vond bepaalde vragen en de manier waarop ik werd bevraagd niet goed gaan. Die ene onderzoeker maakte ook opmerkingen zoals: ‘Wat denk je nou? Dat je de nieuwe Holleeder gaat worden?’ Ook zeiden ze bijvoorbeeld: ‘Is je vader wel trots op je’. Dat soort vragen. Dit triggerde mij. Ik werd boos en ik wilde zo snel mogelijk weg. Daar werd eigenlijk alleen maar op een negatieve manier op ingegaan.”
Ervaring jongere, nu 21 jaar, toen een 17-jarige verdachte

WAT IS OP PAPIER GEREGELD?

Gedurende de eerste fase binnen het straf- en vreemdelingenrecht is het van belang is om zo veel mogelijk over het kind te weten om de ondervraging/bevraging te kunnen afstemmen op dit kind en dus maatwerk te kunnen leveren. De informatie is voorafgaand aan het interview belangrijk om de uitlijning van het interview op te kunnen stellen. Tevens is deze informatie noodzakelijk om het kind tijdens het interview op adequate wijze te kunnen bejegenen. Bij een kind met bijvoorbeeld een licht verstandelijke beperking en autisme is mogelijk een andere benadering vereist dan bij een normaalbegaafd kind zonder enige persoonlijke problematiek, of bij een getraumatiseerd kind. Tot slot is de informatie ook van belang om het kind na het interview van passende zorg te kunnen voorzien om, indien nodig, een en ander te verwerken. Het voorgaande wordt alom erkend. Diverse wet- en regelgeving is inmiddels opgesteld de uitgangspunten voor het ondervragen van kinderen zo veel mogelijk op papier vast te leggen. Gericht gekeken naar de eerste fase binnen het straf- en vreemdelingenrecht bespreken wij verder in dit stuk de elementen die daarbij relevant zijn.

“Ik heb ook best veel slachtoffers die meer last hebben van het verhoren en de bejegening dan van de verkrachting zelf. Dan zit ik gewoon traumabehandeling te doen daarop.”
Een psycholoog (uit onderzoek Defence for Children)

STRAFRECHT: INVENTARISATIE KWETSBAARHEID

'Ik heb niet het gevoel dat ze rekening hebben gehouden met waar ik vandaan kom en met wat mijn achtergrond is. [...] Ze wisten niet wat ik wel en niet weet over seksualiteit.'
Minderjarig slachtoffer over het verhoor door de politie.

De Individuele Beoordeling (IB): een verplicht instrument (op papier) om speciale behoeften te onderkennen. De multidisciplinaire beoordeling is erop gericht om de korte- en langetermijnbehoeften van het kind, de verzorgers en familie te herkennen. Het beoordelen van de belangen van het kind omvat de beoordeling van de geschiedenis van het kind en kindbeschermingsbehoeften.

	Moment van uitvoering	Behoeften/Kenmerken	Kwetsbaarheid
Verdachten/beklaagden	Internationaal <ul style="list-style-type: none"> • op het eerste passende moment in de procedure; • tenminste vóór het begin van de zitting bij de rechtbank • door gekwalificeerd personeel • middels multidisciplinaire aanpak • betrokkenheid van het kind, gezagdragers, een geschikte volwassene of andere gespecialiseerde beroepsbeoefenaar 	Internationaal <ul style="list-style-type: none"> • specifieke behoeften: bescherming, onderwijs, opleiding & sociale integratie • individueel kind: bepalen specifieke maatregelen, voorzorgsmaatregelen en evt. actie ondernemen ihkv de strafprocedure • persoonlijkheid en rijpheid, economische, sociale en familiale achtergrond en specifieke kwetsbaarheden Nationaal <ul style="list-style-type: none"> • OM wint bij RvdK inlichtingen in over persoonlijkheid en levensomstandigheden kind, tenzij onvoorwaardelijk sepot of zaak verwezen naar kantonrechter • advies wordt uitgebracht door de RvdK, tenzij over de kind binnen een jaar voorafgaand aan de IVS al een advies is opgesteld • een IB is staande praktijk in gevallen waarin voor het opleggen van een straf of maatregel geen rapportage wordt verlangd (LJ = format) 	Internationaal <ul style="list-style-type: none"> • onverwijd vaststellen en erkennen • bevoegde autoriteiten moeten een beroep kunnen doen op onafhankelijk expert voor medisch onderzoek ter vaststelling kwetsbaarheid en specifieke behoeften • vermoeden van kwetsbaarheid bij personen met ernstige psychologische, intellectuele, lichamelijke of zintuiglijke beperking, geestesziekte of cognitieve aandoening Nationaal <ul style="list-style-type: none"> • bij opstellen RvdK advies: melding maken van mogelijke specifieke kwetsbaarheden
Slachtoffers/ Getuigen	Internationaal: <ul style="list-style-type: none"> • op het eerste passende moment in de procedure • door gekwalificeerd personeel • door het kind nauw te betrekken Nationaal <ul style="list-style-type: none"> • tijdens of zo spoedig mogelijk na het eerste contact, tijdig; • door de opsporingsambtenaar, of andere ambtenaar van een organisatie die opsporing van strafbare feiten tot taak heeft • door het kind nauw te betrekken. 	Internationaal <ul style="list-style-type: none"> • persoonlijke kenmerken, het soort of de aard en de omstandigheden delict • wensen slachtoffer Nationaal <ul style="list-style-type: none"> • persoonlijke kenmerken • soort, aard & omstandigheden delict • leeftijd en ontwikkelingsniveau • wensen slachtoffer • belangenafweging tussen de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, veiligheid, gezondheid van het slachtoffer en het recht van de verdachte op een eerlijk proces 	Internationaal <p>Specifieke beschermingsbehoeften; vaststellen van bijzondere maatregelen.</p> <p>Rekening houden met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • risico op secundaire en herhaalde victimisatie, intimidatie, vergelding, emotionele of psychologische schade • bijzondere maatregelen Nationaal <ul style="list-style-type: none"> • specifieke beschermingsbehoeften • bijzondere maatregelen • bijzondere kwetsbaarheid voor secundaire en herhaalde victimisatie, intimidatie en vergelding

BESCHERMINGSMAATREGELEN SLACHTOFFERS/GETUIGEN

	Internationaal	Nationaal
Opsporingsfase	<ul style="list-style-type: none">• Voorkomen van onnodige vertraging van de ondervraging nadat aangifte is gedaan.• Aantal ondervragingen tot een minimum beperken.• Slachtoffer mag zich in beginsel laten vergezellen door wettelijk vertegenwoordiger of persoon naar keuze.• Aantal medische onderzoeken tot een minimum beperken en alleen indien strikt noodzakelijk.• Ondervraging in daarvoor ontworpen of aangepaste ruimte.• Ondervraging via personen die professioneel zijn opgeleid.• Alle ondervragingen door dezelfde persoon.• Ondervragingen in het kader van seksueel geweld, gendergerelateerd geweld, geweld in hechte relaties indien gewenst in beginsel uitgevoerd door persoon van hetzelfde geslacht.• Mogelijkheid tot het maken van een audiovisuele opname van de ondervraging.• Mogelijkheid tot het aanwijzen van een bijzondere vertegenwoordiger.• Recht op juridisch advies en vertegenwoordiging in eigen naam bij belangenconflict met wettelijke vertegenwoordiger.	<ul style="list-style-type: none">• Verhoor in daarvoor ontworpen of aangepaste ruimte.• Verhoor via personen die professioneel zijn opgeleid.• Alle verhoren door dezelfde persoon.• Verhoren in het kader van seksueel geweld, gendergerelateerd geweld, geweld in hechte relaties indien gewenst in beginsel door persoon van hetzelfde geslacht, tenzij het afbreuk doet aan het verloop van het onderzoek.• Audiovisuele opname van elke ondervraging.• Mogelijkheid tot benoeming bijzondere curator.• Recht op bijstand en vertegenwoordiging komt toe aan minderjarige bij belangenconflict met wettelijke vertegenwoordiger.• Ondervragen zonder onnodige vertraging.• Aantal ondervragingen beperken.• Vermijden herhalen ondervragingen.• Voorkomen nodeloze vragen over privéleven of persoon slachtoffer.

“Bij verhoortechnieken is aandacht voor de kwetsbaarheid van minderjarigen. Dat wordt meegenomen, hoe stel je de vragen? Algemene technieken, wat is druk, open vragen, niet suggestief zijn. Dat is anders dan algemene verhoortechnieken. Verhoren worden niet gemonitord, zeker niet in lichte zaken. Er is geen terugkoppeling of intervisie, niet structureel.”
Politieambtenaar (uit onderzoek Defence for Children)

VREEMDELINGENRECHT

“Ik kreeg een medisch onderzoek met een dokter toen ik aankwam, maar niemand vroeg mij hoe ik mij voelde van binnen, of ik mij blij of verdrietig voelde”
Jongen, 19, Afghanistan (uit onderzoek UNHCR)

Alleenstaande minderjarige asielzoekers hebben recht op een rust- en voorbereidingstermijn van minimaal drie weken. Tijdens de Rust- en Voorbereidingstermijn worden zij door medewerkers van VluchtelingenWerk voorbereid op de asielprocedure. Bovendien krijgen ze een medische keuring aangeboden door de Forensisch Medische Vereniging Utrecht (FMMU).

FMMU doet medisch onderzoek. Het primaire doel van het onderzoek is in de eerste plaats het identificeren van medische problemen die het vermogen van de asielzoeker om volledige, samenhangende en consistente verklaringen af te leggen, te beperken. Ten tweede beoogt het vast te stellen of de asielzoeker medische problemen heeft die onmiddellijke behandeling vereisen. Het medisch advies maakt onderdeel uit van de beantwoording van de vraag of de asielzoeker bijzondere procedurele waarborgen moeten worden geboden.

Tijdens de screening vullen de asielzoekers een vragenlijst (digitaal of op papier) in hun eigen taal in over hun gezondheidssituatie.

Op basis van de medische screening wordt de Immigratie- en Naturalisatiedienst geadviseerd hoe zij bij het gesprek met dergelijke beperkingen rekening dient te houden. Ook kan de Immigratie- en Naturalisatiedienst worden geadviseerd om het gesprek te annuleren of uit te stellen. De Immigratie- en Naturalisatiedienst blijft echter verantwoordelijk voor de beslissing of en wanneer een asielzoeker aan een gehoor wordt onderworpen.

Verder informeert VluchtelingenWerk de asielzoeker over de asielprocedure.

De vragenlijst bevat geen vraag over psychische problemen. Psychische problemen kunnen wel worden vermeld onder de algemene vraag over medische problemen. Het is aannemelijk dat er psychische problemen zijn die tijdens de urgentiescreening niet herkend worden. Psychische problemen (vooral PTSS) komen vaak pas aan de oppervlakte op het moment dat kinderen met hun advocaat en de IND moeten praten over wat ze in hun land van herkomst hebben meegemaakt, dus na de medische screening. In veel gevallen zit er een tijd van enige weken tussen de screening en de start van de asielprocedure, waardoor de informatie uit de medische screening soms alweer verouderd is bij aanvang van de procedure.

Een asielaanvraag van een alleenstaande minderjarige asielzoeker (amv) wordt afgehandeld in de verlengde asielprocedure. Een besluit over de aanvraag van alleenstaande minderjarigen ouder dan 12 of van kinderen in een gezin ouder dan 12 met een individueel asielmotief, wordt in veel gevallen in de algemene asielprocedure genomen.

De algemene asielprocedure is een extreem snelle procedure. Het legt veel druk op asielzoekers, omdat ze binnen enkele dagen twee interviews met de Immigratie- en Naturalisatiedienst en meerdere afspraken met hun advocaat moeten doorlopen. Dit geldt des te meer voor kinderen, zowel niet-begeleide kinderen als begeleide kinderen van 15 jaar en ouder. Het VN-Comité voor de Rechten van het Kind heeft kritiek geuit op de achtdaagse asielprocedure in Nederland en heeft een herziening van deze procedure aanbevolen, aangezien deze onvoldoende procedurele waarborgen omvat.

Vóór de start van de asielrechtelijke procedure hebben amv's voldoende rusttijd nodig om een vertrouwensband met hun voogd en/of begeleiders op te bouwen en om zich veilig en geborgen te voelen. Aandacht voor kindvriendelijke communicatie in een zo vroeg mogelijk stadium kan helpen bij zowel het opbouwen van een vertrouwensband met een advocaat, vertrouwenspersoon of voogd als het overbrengen van informatie over de procedure en de medische screening op een kindvriendelijke manier.

Op deze manier kunnen signalen van psychische problemen ook eerder worden gesignaleerd en, als er eerder ruimte is om een veilige omgeving voor het kind te creëren, worden gemeld bij de medisch adviseur die de screening afneemt.

Europees recht**Inschatting kwetsbaarheid**

Artikel 24 (1) en (4) Procedurerichtlijn

- Lidstaten beoordelen binnen een redelijke termijn nadat een verzoek om internationale bescherming wordt gedaan of de verzoeker bijzondere procedurele waarborgen behoeft.
- Lidstaten zorgen ervoor dat ook aan de behoefte inzake bijzondere procedurele waarborgen wordt tegemoetgekomen indien die behoefte in een latere fase van de procedure aan het licht komt, zonder dat de procedure opnieuw moet worden gestart.

Preambule 29 Procedurerichtlijn

- De lidstaten moeten trachten verzoekers die bijzondere procedurele waarborgen behoeven als dusdanig te herkennen voordat een beslissing in eerste aanleg wordt genomen
- Sommige verzoekers kunnen bijzondere procedurele waarborgen behoeven op grond van, onder meer, hun leeftijd, (...) psychische aandoeningen (...).

Kinderrechtencomité**Inschatting kwetsbaarheid**

UN/CRC/GC/14, par. 94

Het VN-Kinderrechtencomité beveelt aan dat indien mogelijk een multidisciplinair team van professionals betrokken wordt bij het onderzoek naar en het bepalen van het belang van het kind.

UN/CRC/GC/14, par. 76

De multidisciplinaire beoordeling is erop gericht om de korte- en langetermijnbehoeften van het kind, de verzorgers en familie te herkennen. Het beoordelen van de belangen van het kind omvat de beoordeling van de geschiedenis van het kind en kindbeschermingsbehoeften.

UN/CRC/GC/13, par. 50

Het kind en zijn of haar verzorgers en familie zouden moeten worden uitgenodigd om onderdeel uit te maken van dit proces en zowel aan de mening van het kind als aan die van verzorgers en familie moet passend gewicht worden gegeven.

Nationaal recht**Inschatting kwetsbaarheid**

Artikel 3.108b Vb

Voorafgaand aan, of tijdens het onderzoek naar de aanvraag tot het verlenen van asielvergunning, wordt beoordeeld of de vreemdeling bijzondere procedurele waarborgen behoeft als bedoeld in artikel 24 van de Procedurerichtlijn. Indien de vreemdeling bijzondere procedurele waarborgen behoeft, wordt gedurende het onderzoek passende steun geboden.

Para. C1/2.2 Vc

Het medisch advies maakt onderdeel uit van de beoordeling door de IND van de vraag of de vreemdeling bijzondere procedurele waarborgen nodig heeft als bedoeld in artikel 24 van de Procedurerichtlijn.

De IND bepaalt op welke wijze passende steun wordt geboden en op welke wijze rekening gehouden wordt met de conclusies uit het medisch advies.

Artikel 9 (2) RVA

Zo spoedig mogelijk nadat een asielzoeker voor de eerste keer in een opvangvoorziening is opgevangen, vindt een eerste onderzoek naar zijn gezondheidstoestand plaats.

Interview met minderjarige

Artikel 15 (3) (e) Procedurerichtlijn

Het onderhoud met een minderjarige moet worden afgenomen op een kindvriendelijke manier

Interview met minderjarige

CRC/C/GC/6, par. 71

Wanneer de leeftijd en rijpheid van een amv'er het toestaat, moet hem of haar de mogelijkheid van een persoonlijk interview worden geboden, voordat er een definitieve beslissing op zijn of haar asielaanvraag wordt genomen.

Interview met minderjarige

Artikel C1/2.4 Vc

De IND behandelt de aanvraag voor een asielvergunning van een amv'er jonger dan 12 jaar in de verlengde asielprocedure, nadat in het aanmeldcentrum een eerste gehoor heeft plaatsgevonden.

DE UITDAGINGEN

Inschatten kwetsbaarheid

- Informatie over de context van het kind is vereist, onder meer over de veerkracht van het kind en de beschermingsmogelijkheden vanuit de omgeving. De benodigde informatie is juist aan het begin van een procedure moeilijk te verkrijgen en wordt vaak gemist in de praktijk.
- Wie schat de kwetsbaarheid in? Een samenwerking tussen verschillende disciplines is cruciaal. Kennis van ontwikkelingspsychologie is vereist om rekening te kunnen houden met ontwikkelingsfasen. Bovendien moet men zich bewust zijn van 'de bril' waarmee kinderen naar de realiteit (dus naar het verhoor/gehoor) kijken.
- Wanneer vindt deze screening plaats? Zou de oplossing kunnen liggen in het **Barnahus model**?*
- Wanneer kwetsbaarheid is vastgesteld, is het de vraag hoe deze kwetsbaarheid kan worden vertaald naar de praktijk. Een individuele aanpak – maatwerk - is noodzakelijk.

* 'Barnahus (which literally means Children's House) is a child-friendly, interdisciplinary and multi-agency centre for child victims and witnesses where children could be interviewed and medically examined for forensic purposes, comprehensively assessed and receive all relevant therapeutic services from appropriate professionals. The Barnahus model was adopted in order to create a specific legal system that responds to the special needs of children about whom there is suspicion that they have been subjected to violence or abuse. It also derives from the principle that the needs of children in these cases are totally different from those of adults in the same situation.' - Childhub

Universele relevante factoren

- Kwetsbaarheid is een problematisch begrip omdat degene op wie deze 'stempel' wordt gedrukt dat veelal niet wil.
- Het 'labelen' van kinderen kent ook een risico: voorkomen moet worden dat ze in hokjes worden geplaatst waardoor verder onderzoek uitblijft.
- Het leveren van maatwerk wordt bemoeilijkt door de werkdruk en het personeels-/capaciteitstekort.
- Er moet rekening worden gehouden met het leveren van maatwerk zonder dat dit afbreuk doet aan het doel, namelijk de waarheidsvinding. Dit levert in de praktijk een spanningsveld op.
- Het is van belang dat rekening wordt gehouden met culturele aspecten en mogelijke traumatische ervaringen van het kind.

Nazorg

- Het is belangrijk om ook te kijken naar de behoeften van een kind ná het verhoor/gehoor. Tijdens een verhoor/gehoor kunnen (traumatische) herinneringen worden opgerakeld en dit moet na een verhoor/gehoor worden verwerkt. In de praktijk is er vaak onvoldoende aandacht voor deze nazorg.
- Er moet worden gekeken naar de effecten van interviews op zowel kinderen als ouders en hulpverleners.

"The fact that the child is very young or in a vulnerable situation (e.g. has a disability, belongs to a minority group, is a migrant, etc.) does not deprive him or her of the right to express his or her views, nor reduces the weight given to the child's views in determining his or her best interests. The adoption of specific measures to guarantee the exercise of equal rights for children in such situations must be subject to an individual assessment which assures a role to the children themselves in the decision-making process, and the provision of reasonable accommodation and support, where necessary, to ensure their full participation in the assessment of their best interests." General Comment no 14

“Normaal krijg je een brief over dat er een verhoor zal plaatsvinden. Maar ik kan me niet herinneren dat ik die überhaupt heb gehad. Misschien één keer, of twee. De onderzoeker kwam elke keer gewoon naar mij toe. Het was altijd onverwachts. Soms ook tijdens schooltijd. Ik heb ook wel geweigerd hoor, maar de bewaarders pushten om toch naar hem toe te gaan. Ik kon wel weigeren, maar als ik geweigerd had, kon ik ook ‘einde dag’ krijgen omdat ik dan volgens hen niet meedeed aan de dingen die mij werden opgedragen, zeg maar. Het was niet zozeer omdat de onderzoeker een afspraak met mij had, maar het was meer omdat hij er al was en in het kantoor zat. Hij zat al te wachten. Zij zeiden dan ‘Ja, je gaat toch en anders is het helemaal klaar voor vandaag’. Dus ja, ‘dan ga ik maar naar mijn kamer’ zei ik zo. Ik voelde me gemanipuleerd.” Ervaring jongere, 23 jaar, toen minderjarige verdachte

GERAADPLEEGD JURIDISCH KADER

Strafrecht Internationaal

VN-Kinderrechtenverdrag
General Comment no 14
General Comment no 24
EVRM
Richtlijn 2016/800/EU
Richtlijn 2012/29/EU
Aanbeveling 2013/C 378/02
ECOSOC/RES/2005/20
Verdrag van Lanzarote

Migratie Internationaal

VN-Kinderrechtenverdrag
General Comment no 14
EVRM
Procedurerichtlijn
Opvangrichtlijn

Strafrecht Nationaal

Wetboek van Strafrecht
Wetboek van Strafvordering
Besluit slachtoffers van strafbare feiten
Aanwijzing slachtofferrechten
Aanwijzing huiselijk geweld en kindermishandeling
Aanwijzing zeden

Migratie Nationaal

Vreemdelingenwet
Vreemdelingenbesluit
Vreemdelingencirculaire
Regeling verstrekkingen
asielzoekers
Voorschrift Vreemdelingen

Met dank aan 15 geraadpleegde deskundigen

vanuit de politie, de politieacademie, de Immigratie- en Naturalisatiedienst, de Raad voor de Kinderbescherming, NIDOS, het Centrum Seksueel Geweld, de Universiteit Leiden, UNHCR, de Universiteit Groningen en de advocatuur.

Contact

Defence for Children
Hooglandse Kerkgracht 17-G
2312 HS Leiden
Telefoon: +31 (0)71 5160 980
E-mail: info@defenceforchildren.nl
www.defenceforchildren.nl